№ 73

GAZETA PORANNA.

WARSZAWA.

Wtorek dnia 16 Marca 1841 roku.

Piśmiennictwo Krajowe, najtańszy tygodnik literacki w Warszawie razem z Gazetą Poranną przy której wychodzi, kosztuje na mies. zł. 2 gr. 20 bez roznoszenia. Kantor główny w Star. Teatrze Nr. 1790

N. Pan, wynagradzając szczególne poświęcenie się Józefa Pawłowicza, Brygadyera Celnego w Warszawie, i Starozakonnego Hirsza Gordon, w wsi Kiszeniszkach, w Gubernii Augustowskiéj zamieszkałego, którzy z narażeniem własnego życia, ocalili ginących, a mianowicie: Pawłowicz, Józefa Książkowskiego, podeszłego wieku i dwoje małoletnich dzieci, w Wiśle tonących, zaś Starozakonny Gordon, dziecię chrześciańskie, w palącym się domu, bez ratunku na pastwę płomieni wystawione; Najłaskawiéj ozdobić raczył, piérwszego z nich medalem złotym, drugiego zaś medalem srébrnym, za ocalenie ginących postanowionym.

Przez Postanowienie z dnia 7 (19) m. i r. b. Rada Administracyjna mianowała: Alexandra Gutta, Zastępcę Podsędka Sądu Pokoju Powiatu Dąbrowskiego, Zastępcą Podprokuratora przy Sądzie Policyi Poprawczéj wydziału Łomżyńskiego; Franciszka Rydzewskiego, Zastępcę Pisarza Sądu Pokoju Powiatu Dąbrowskiego, Zastępcą Podsędka tegoż Sądu; Andrzeja Hrycykiewicza, Patrona przy Trybunale Cywilnym Gubernii Mazowieckiéj, i Macieja Gołembowskiego, Assessora Sądu Policyi Poprawczéj wydziału Łęczyckiego, Adwokatami przy Sądzie Apellacyjnym Królestwa.

Przez Postanowienie z dnia 14 (26) Lutego r. b. Rada Administracyjna mianowała PP. Marcina Klemensowskiego, Felixa Pancer i Michała Przyrembel, pełniących obowiązki Inspektorów Jeneralnych Kommunikacyj lądowych i wodnych, aktualnymi Inspektorami Jeneralnymi tychże kommunikacyj.

Dnia 18 Marca, w wilią Swiętego Józefa, o godzinie w pół do jedynastéj z rana, odprawiać się będzie żałobne nabożeństwo w kościele OO. Kapucynów za duszę ś. p. Jenerała Hrabiego *Józefa Hauke*, z Orszaku Najjaśniejszego Pana, zmarłego w Petersburgu 6go kwietnia 1837. W nieutulonym żalu pozostała Zona z trojgiem dziećmi zaprasza familią, przyjaciół i znajomych na ten obrządek dla uczczenia pamiątkij nieboszczyka, który przez swoje postępowanie i dobroć powszechnie był lubiony, poważany i w sercu każdego jak najtkliwsze zostawił wspomnienie.

Petersburg 24 *lutego* (8 *marca*). Przez Ukaz Cesarski do Kapituły orderów, mianowany kawalerem orderu Ś. Anny 2 klassy z koroną, obywatel gubernii Podolskiej powiatu Jampolskiego, Książę Godfred Czetwiertyński w nagrodę szczególnego przywiązania do rządu i zasług, poświadczonych przez Główną zwierzchność miejscową.

Na przedstawienie Rady Orderu św. Anny, Ukazem J. C. Mości z d. 23 grudnia mianowani Kawalerami orderu św. Anny 3 klassy w liczbie innych: Cenzor Wileńskiego Komitetu Radca Kol. Jan Waszkiewicz, za odznaczenie się stałą pracowitością, dobrém dążeniem i ścisłą dokładnością w pełnieniu poleconych mu w Cenzurze obowiązków.

Londyn 6 *marca.—Obrady parlamentowe. Izba wyższa.* Na onegdajszém posiedzeniu biskup z Exeter przedstawił prożbę protestanckich mieszkańców Montrealu, żądających,

aby izba odmówiła sankcyi rozporządzeniu gubernatora Kanady, na mocy którego katolickie seminaryum Sgo Sulpicyusza stanowić ma osobną korporacyą, i stosowne otrzyma prawa. Prałat w długiéj mowie popiérał tę prozbę, na którą Lord Melbourne odmówną zupełnie dał odpowiedź. Lecz gdy Książę Wellington przemówił w duchu biskupa, nakłaniając izbę do bliższego rozpoznania rzeczy, gdyż zdaniem jego rząd kanadyjski takim czynem narusza zasady reformacyi, izba przyjęła prozbę, i wkrótce torysowie czynić będą zapewne stosowne do niéj przedstawienia. Wczoraj biskup Londynu oznajmił, iż na balach maskowych w teatrze Drurylane, w czasie postu nieprzyzwoite odbywają się tańce, co sprawiło powszechne oburzenie i wzywał hr. Kambridge, mającego dozór nad teatrem, o zabronienie takowych.

Izba niższa. Na posiedzeniu z d. 3 b. m. Lord John Russell wniósł bil o prawie wyborowém, mającém na celu bliższe urządzenie głosowań przy wyborach parlamentowych Anglii i Walii. Odczytano bil piérwszy raz, a powtórne odczytanie na d. 22 marca przeznaczono. Pan Wallace oznajmił, iż przy roztrząsaniu raportu o bilu, przyznającym lordowi Keane i dwom jego następcom wynagrodzenie coroczne, wniesie, aby: skoro radcy korony na przyszłość zaszczyceni bądą godnością parów, rozpoznano poprzednio stan majątkowy każdego z nich, dla przekonania się, czyli będą w stanie utrzymania się bezpłatnie. Bil pana Kelly o ograniczeniu kary śmierci, powtórnie bez żadnych dyskussyi odczytano. Na posiedzeniu z dnia 5 b. m. przystąpiono do narad nad sprawozdaniem kommissyi o wynagrodzeniu dla lorda Keane.— Pan Hume wnosił, aby wynagrodzenie to uiszczaném było z kapitałów towarzystwa wschodnio-indyjskiego, lecz wniosek jego odrzucono. Poczém pan Macaulay, sekretarz wojny, wniósł o kosztach utrzymania wojska. Pan Hume skarżył się na wielką ilość jego, lecz jenerał Major Sir Henryk Hardinge okazywał owszem potrzebę zwiększenia wojska. Zdanie jego popierał lord John Russell. Sir Robert Peel również ganił wytrwałość Francyi w uzbrojeniach, twierdząc, że gdyby zewnętrzny nieprzyjaciel zagrażał spokojności angielskiéj, ustaćby musiała wszelka niejedność zdań; on zaś zgodziłby się na wszystko, coby tylko wymagał honor i godność Anglii. Gdy więc pan Macaulay oznajmił, że skoro obecny stan rzeczy dłużéj trwać będzie, liczba wojska pomnożoną być musi, oznaczono stanowczo liczbę wojska. Poczém przystąpiono do narad o budżecie wojennym.

W Irlandyi taka teraz panuje spokojność, że lord namiestnik uznał za potrzebne zmniejszyć liczbę konstablów i dotychczasową ich broń zamienić na kije.

Paryż d. 6 *lutego.* — Izba parów na dzisiejszém posiedzeniu przyjęła w grono swoje księcia Ney; a naprzód prezes wezwał panów Filipa de Ségur, Petit i wielkiego Referendarza, aby wprowadzili księcia. Co gdy się z właściwą odbyło ceremonią, Książę wykonał przysięgę. Lecz zaledwie zabrał miejsce, gdy z powszechném zadziwieniem żądał głosu. Prezes dał mu odmówną odpowiedź, gdyż według art. 28 regulaminu, każdy par chcący izbę zatrudnić przedmiotem innym od z kolei roztrząsanego, winien go na pismie złożyć w biurze prezesa. Poczém izba zatrudniała się organizacyą trybunału piérwszéj Instancyi.

Kommissya pod prezydencyą jenerała Gourgaud zatrudniała się niedawno wynalazkiem pana Karola Boyer. Celem wynalazku tego jest zabezpieczenie składów prochu od explozyi, bez zmiany fizycznych i chemicznych pierwiastków prochu. Postanowiono, że według przedłożonego planu wybudowanym zostanie skład, na którym odbędzie się doświadczenie tego wynalazku.

Darmstad.— J. W. Książę Emil udał się dziś z odwidzinami dworu Pruskiego, ztamtąd jedzie do Petersburga, dla znajdowania się na uroczystości zaslubin Jéj Cesarskiéj Wysokości W. Księżniczki Maryi Aleksandrówny.

Wiedeń 5 *marca.*— J. W. Arcy-książę Heseński opuścił miasto nasze. Ten Książę w

czasie krótkiego tu pobytu najpochlebniéj był przyjmowany u dworu Cesarskiego, a w wigilią odjazdu ozdobiony został orderem Węgierskim Śgo Stefana. Onegdaj już póżnym wieczorem przybył tu jenerał Hess, jadąc z Berlina, i nazajutrz miał zaszczyt znajdować się u Księcia kanclerza państwa.

Belgrad 21 *lutego*. — Otrzymano wiadomość z Konstantynopola, że rozstrzygnienie Porty co do Serbskich interesów nie dawno na korzyść uciśnionych bojarów wypadło. Pan Germany, obecny serbski agent w Konstantynopolu, nie został usłuchany, lecz radzono mu, aby nakłonił rychło Księcia Michała do oddalenia teraźniejszych swoich doradców i powołania pełnych zasług patryotów, niewinnie dotąd gnębionych; lecz zamiast tego, zapadł wyrok już dawniéj ogłoszony.

Alexandrya 6 *lutego*. Swiadek naoczny tak opisuje wyjście wojsk egipskich z Damaszku. Ostatnie kolumny opuściły miasto dnia 3 stycznia. Dniem poprzednio Ibrahim zgromadził znakomitnych mieszkańców miasta i oznajmił, że je opuszcza, oraz wzywa do mianowania tymczasowego rządu. Radził zarazem, aby pozamykali sklepy, aby żaden z jego żołnierzy nie miał sposobności rabunku, á nadto oznajmił, iż gdyby skrzywdzili choć jednego żołnierza, natychmiast zwróci działa na miasto i je zburzy. Usłuchano téj rady i żaden nie przyjemny wypadek nie nastąpił. Ustanowiono rząd tymczasowy, którego piérwsze postanowienie było fanatycznem: skutkiem tego postanowienia zabroniono chrześcianom i żydom jeździć konno w świętém mieście i dozwolono nosić tylko czarny turban, oraz zabroniono im trzymać niewolników, co tylko wyznawcom Mahometa dozwala się. Miały miejsce różne prześladowania Chrześcian, lecz przybył angielski konsul pan Verri, udał się on do dywanu tymczasowego rządu i wymagał odwołania powyższych postanowień, w przeciwnym razie groził sprowadzeniem z Bejrutu angielskiéj artylleryi dla ukarania miasta. To oznajmienie odniosło wprawdzie pożądany skutek, lecz dotąd Chrześcianie żyją w obawie i nieśmieją opuszczać mieszkań. Naoczni świadkowie opowiadają takie zdarzenie w Damaszku: W trzy dni po wyruszeniu Ibrahima przyszedł do mieszkania Chrzescianina arnaucki żołnierz, i nic nie mówiąc, strzelił doń z pistoletu, kula przeszyła mu serce, schwytano zabójcę, dano kije i dowiedziano się, że trzech żydów, a między nimi niejaki Farkhi dali mu 3000 piastrów dla zamordowania tego chrześcianina, że otrzymał także 4,000 piastrów z warunkiem zamordowania innego chrześcianina imieniem Jussuf Panil. Obaj mieli się odznaczyć w znajoméj sprawie żydów. Zabójcę wtrącono do więzienia, lecz proces rozpocznie się dopiéro po przybyciu z Konstantynopola nowego gubernatora.

ROZMAITOŚCI

Koncert w Sali Pałacu Branickich.

Dawno Sala Koncertowa nie była tak natłoczoną jak wczoraj. Pan Teodor Wodnicki, znany prywatnie dotąd z swego talentu, używał bardzo pochlebnéj opinii. Opinia ta umiała być dosyć utrwaloną, kiedy na piérwszy jego Koncert tłumnie zgromadziła się publiczność. Płeć piękna, która przy fortepianie, samotnie wylewa wszystkie swoje tęskne wspomnienia, marzy i wzdycha, zajęła wszystkie krzesła. Na nią też fortepianowi koncerciści mogą najwięcéj liczyć, oprócz oklasków, jako potrzebujących silniejszéj dłoni i śmiałości. Pana Wodnickiego wszakże talent uwieńczały wczoraj i męzkie dłonie i niewieście natchnienia, grą jego pełną czucia, melancholii i tęsknoty wydobyte. O wartości kompozycyi tego artysty wyrzekną znawcy, ustne ich zdania wszystkie były zupełnie korzystne — a effekt bardzo przyjemny. Podobało się szczególnie *Rondo* z koncertu, gdzie temat oryginalnego mazurka przebijał się i powtarzał, odnawiając za każdym razem miłe wrażenie; niemniéj *fantazya* z tematu krakowiaka. Dobrze uczynił Koncertant, że czując w

sobie siłę do utworów, poważył się niemi zająć słuchacza, i że wybrał krajowe temata.

Zadowolenie publiczności okazało się zupełném w oklaskach wznawianych i powszechnych. Pan Wodnicki jest rodem z Lubelskiego, tam piérwsze przyjął zasady muzyki, tu kształcił daléj swój talent pod przewodnictwem biegłego mistrza. Instrument z fabryki Krahla i Zejdlera zwrócił wielu uwagę. Ton czysty, dosyć mocny i miękki metaliczny. Grał nadto Pan Horuziel na skrzypcach *Waryacye* Beriota. Już to drugi raz mamy przyjemność słyszéć i poklaskiwać, nie dla zachęty saméj, młodemu i zdolnemu bardzo młodzieńcowi. Ze stopnia, na którym obecnie stoi Pan Horuziel w wykształceniu talentu, przy dalszéj pracy i wytrwaniu, może się łatwo posunąć wysoko i zyskać nie jednéj publiczności oklaski.

Uwiadomienie Literackie.

Uwiadamiam szanowną publiczność, iż opis ogólny Machin parowych bez ognia, oraz Lokomotywów bez ognia, wody i powietrza, z dniem 1*szym* Lutego r. b. w drukarni XX. Pijarów wydrukowany, a dotąd z mojéj woli niepublikowany, na widok publiczny wychodzi. Gdy zaś z rozporządzenia władzy, gorliwéj o dobro kraju, mam się spiesznie zająć wykonaniem Machin, przezemnie pomyślanych, których zatem wkrótce odlewy nastąpią, przeto na rysunek onych dokładny, w którym proporcye najlepiéj się dadzą pochwycić z Modelow wykonanych, Szanowna Publiczność cierpliwie zaczekać raczy. Machyn tych będzie w liczbie 6, to jest: Machina Parowa Wata, tudzież Machina Parowa nowego rodzaju, gdzie w miejscu ogniska zaprowadzi się Machynę Magnetoelektryczną, rozkład wody w kotle na pierwiastki ciągle i jednostajnie uskuteczniającą, które to pierwiastki powietrzne Machiną Magnetoelektryczną formowane, toż samo będą uskuteczniały, co i para w Machinie Wata, za pomocą ognia otrzymywana. Dla tego je wystawiam w porównaniu, ażeby uproszczenie ostatniéj jawniejszém się pokazało, gdzie nie masz ani pompy dostarczającéj wody do kotła, ani pompy dostarczającéj wody zimnéj do Zgęściciela, ani samego Zgęściciela, ani moderatora, a zatém każdy spostrzeże, iż Machina prawie w połowie pozbywszy się swoich części niepotrzebnych, stanie się silniejszą, bo na poruszanie ich nie będzie siły marnotrawiła, i koszta na budowę jéj o połowę się zmniejszą.

Następnie Machina Magnetoelektryczna podług mego planu na dwie stopy wystawiona; daléj wahadło nowego rodzaju; nakoniec Lokomotyw lądowy, poruszany jedynie Machiną Magnetoelektryczną, która znowuż poruszana jest jedynie przez wahadło dopiéro wspomniane. Nakoniec Lokomotyw morski podobnież jak lądowy urządzony i kierowany za pomocą skrzydeł ruchomych, osadzonych w kołach kierunkowych. Dostać tego opisu ogólnego można, do którego każdy cokolwiek poźniéj rzeczone rysunki z objaśnieniem odbierze, tylko w drukarni Kaczanowskiego przy ulicy Miodowéj w pałacu Paca, w Red. Gazety Codziennéj i Porannéj po cenie zł. 10.

Przypomniéć także Szanownéj Publiczności winienem, że Fizyka moja kompletna we dwóch tomach w głównych wypadkach doprowadzona aż do roku 40, gdzie Nauka o Elektromagnetyzmie najciekawsza, teraz najrozciągléj jest traktowana, wkrótce na publiczny widok wyjdzie. Ktoby jeszcze życzył sobie prenumerować, może złożyć opłatę w ilości zł. 25 w miejsca dopiéro wskazane, gdyż po wyjściu, cena się jéj znacznie podniesie. Można przytém dostać w drukarni Kaczanowskiego Rysu Systematu Elektromagnetycznego po cenie zł. 6 gr. 20.

D. 15 *marca* 1841 r. *Józef Żochowski.*

Wielki teatr: — Dziś melodrama, w 4 aktach, PP. *Anicet Bourgeois i Dennery*, z francuzkiego tłómaczona, z muzyką JPana *Damse*, pod tytułem: *Kasper Hauser.*

Dziś JPan Zygmunt Thalberg, będzie miał zaszczyt dać w Sali redutowéj: Koncert na Fortepianie.